

архітектура | будівництво

№ 5-6 (1173-1174) травень, 1998 рік

З святом Перемоги!

Велика Вітчизняна війна закінчилась вже понад півсотні років. І ми вже звикли до миру. А тим, кому нема 50 і не треба було звикати: вони народилися й виростили під мирним небом. Але коли старші: дідуся й батьки розповідають про ті важкі часи, про звірства фашистів, про гіркоту втрат своїх близьких і друзів, про те, як сильно болять їхні рани, отримані стільки років тому... в душі просинається ненависть до фашизму.

Дуже дорогою ціною заплатили люди за Перемогу! Ми не можемо забувати війну і не хочемо її забувати. Тому, що подвиг наших людей, що розгромили фашизм, - є подвиг найвеличніший і подвиг цей повинен залишатися в віках. І не лише в камені і в бронзі пам'ятників, але і в серцях спадкоємців, в ділах їх дітей і онуків.

Щирий уклін Вам, наші дорогі ветерани!

Ексклюзивне інтерв'ю

Без права на помилку

Після чергового засідання Ради ветеранів війни ми залишилися з головою Ради ветеранів Степаном Оксентійовичем Слюсаренком одні в його кімнаті. На засіданні йшлося про підготовку до святкування дня Перемоги. Розговорилися про різне, а потім перейшли в русло спогадів. Степан Оксентійович говорив, я слухав.

... 1939 рік. Випускник педагогічного технікуму С.О.Слюсаренко почав учителювання в школі. Але не довго, всього 2 місяці. Призив до армії. Інженерна військова частина. Полкова школа. Служба старшиною роти. Складання екстерном іспитів на посаду командира саперного взводу. Війна. Закінчив її гвардії капітан С.О.Слюсаренко командиром саперної роти.

Після війни - демобілізація. Студент КІБІ, аспірантура. Викладач. Згодом, сходинка за сходинкою. Секретар комітету комсомолу інституту. Голова студентського профкому, секретар парткому. Кандидат технічних наук. Доцент. Завідувач кафедри - 20 років. Декан будівельного і будівельно-технологічного факультетів - 15 років. Понад півтора десятка років очолює Раду ветеранів війни університету.

Вивів багатьох студентів на широку життєву дорогу. Багато його випускників працюють на високих керівних посадах. Приміром, В.О. Гусев

працював головою Київської міської ради народних депутатів. А О.О.Омельченко нині працює мером м. Києва. Серед його випускників - керівники будівельних трестів, міністерств і вищих учбових закладів України і близького і далекого зарубіжжя.

Підготував 13 кандидатів технічних наук, має 128 наукових праць і 14 винаходів. Професор кафедри основ і фундаментів Степан Оксентійович і сьогодні на передньому рубежі науки і освіти. Людина кипучої енергії, у своїй за 70 років він не перестає дивувати цікавими ідеями, рідкісним умінням їх втілювати в життя. Він пишається тим, що вже понад півстоліття його життя пов'язано з університетом.

У важкий час довелося жити його поколінню. Проте часів не вибирають. Не обирав свого часу і Степан Оксентійович. Він, як і мільйони інших, жив в час, що випав йому на долю, а час далеко не завжди був милостивим до нього. Хоч здається, що вдача - його вічний супутник.

Участь в війні він вважає головною справою свого життя.

З першого дня війни він був свідком, як полилася річкою кров людська і текла вона 1418 днів і ночей.

- Як все почалося?

- А було так. Наша військова частина була

(Початок. Прод. на 2 стор.)

(Продовження. Поч. на 1 стор.)

Гвардії капітан Слюсаренко, 1943 рік. (Мал. В.Малиновського)

розташована на території Литви, вздовж кордону з Східною Пруссією і займалась будівництвом дотів.

За два тижні до початку війни вивезли з частини всю бойову зброю, залишили тільки 6 гвинтівок для несіння караульної служби.

Вранці 21 червня 1941 р. в штабі військової частини ознайомився з наказом про демобілізацію, одержав проїзні і добові на дорогу. Думав вечірнім потягом поїхати додому, а друзі умовили залишитись і відсвяткувати цю подію, а завтра поїхати додому. Так і зробили. Зібрались увечері з друзями за столом. Випили по чарці, поговорили. Опівночі розійшлися. Ніч була тиха, сон не йшов. Командир взводу Роман Сосновський пропонував піти на озеро покупатись, побути на природі і послухати соловейка на світанку. Що й зробили.

Пірнувши в озеро, сидимо після цього на березі і розмовляємо. Але не судилось слухати соловейка на світанку. Десь о 4-й годині почалася артилерійська стрілянина з боку кордону. Снаряди з шипінням летіли через наші голови по розташованій в прикордонній смузі частині стрілецької дивізії. В небі в бік нашої території летіли літаки.

Ми з Сосновським підвелись і побігли в казарму.

Солдати завантажили на одну автомашину електростанцію, шанцевий інструмент і батальйон

вирушив в напрямок, де розташована стрілецька дивізія. З шістьо гвинтівками не повоюєш.

-Що ви скажете про перший день війни ?

- В перший і наступні дні відступали. Через нерівну боротьбу, наші ослаблені військові частини і з'єднання були змушені відступати.

Відступаючи чинили опір ворогу, затримували і знищували його. При виконанні наказів командирів воїни показували зразки справжнього героїзму та ініціативи. У ході відступу озброювались, і мені дали саперний взвод. Наша частина, чинячи опір ворогу, відступала від одних до інших міст і пунктів. Серед них Каунас-Вільнюс-Мінськ-Смоленськ-Вязьма-Гжатськ-Можайськ-Кунцево.

Напружено розгорталися бойові події на цих напрямках, проявлявся масовий героїзм солдат і офіцерів. В цих неймовірних умовах продовжували контратакувати ворога.

Надокучувала німецька авіація. Попри пануванню фашистської авіації у небі та на землі наші льотчики сміливо та рішуче вступали в сутичок з фашистськими літаками. Часто на застарілих літаках билися з німецькими асами, які літали на машинах новітньої конструкції.

Пам'ятаю, яке захоплення викликала у нас, саперів, самовідданість невідомого льотчика під Мінськом. Вдень у напрямку на Мінськ летіло декілька німецьких літаків. Раптом з-за хмари виринув наш "Ястребок" та сміливо кинувся на ворогів, поливаючи їх свинцем. І нарешті він мовчки (не стріляючи) вчепився в хвіст фашисту і ринувся вперед. В повітрі замиготіли рештки хвостового оперіння фашистського літака і він штопором пішов до землі. Наш Ястребок пішов на зниження. Про долю цього льотчика ми так і не дізналися. Воістину "Безумству храбрых поём мы славу". Сапери при відході мінували шляхи відходу, дороги, встановлювали протитанкові та протипіхотні міни та фугаси.

Початковий період війни показав, що головною ударною силою гітлерівських військ були танки, так вони розвивали високі темпи наступу.

-Як боролися з танками в цей період ?

- Артилерії в частинах було небагато. Головною зброєю ліквідації танків були міни, гранати і пляшки з запальною сумішшю, які вперше були застосовані в 1937 р. в Іспанії. Якою ж мужністю треба володіти, щоб з пляшкою, наповненою бензином, кидатися назустріч сталевому чудовиську. При цьому втрати хоробрих, які кидали пляшки, були великі. Командування знало це, але іншого виходу, доки промисловість ще не давала достатньої кількості протитанкових засобів не було.

А міни кидати під танки ? Танки підривалися, горіли, а люди інколи виявлялися сильнішими за смерть. Вже в перші дні війни німецьким військам було вчинено рішучого опору, якого вони не зустрічали в жодній країні Європи.

Вже 29 червня 1941 р. в "Фелькішер беобахтер", яку не можна запідозрити в симпатіях до нас, з'явилася стаття, в якій говорилось: "Русский солдат превосходит нашего противника на западе своим презрением к смерти. Выдержка и фатализм заставляют его держаться до тех пор, пока он не убит в окопе или не падает мёртвым в рукопашной схватке". Героїзм наших воїнів навіть ворог змушений був визнати. Його визнавав і генералітет вермахту. Так, 29 липня 1941 р. генерал Гальдер з сумом записав у щоденнику: "Сведения с фронта подтверждают, что русские всюду сражаются до последнего человека..." 4 липня він відмітив, що "бои с русскими носят исключительно упорный характер..." Варто відзначити, що опір наших військ з кожними днями, місяцями зростав.

-Звісно, знаємо про подвиги воїнів багато. Що все ж таки було джерелом героїзму, що рухало їх на дорогу до подвигу ?

- Це ініціативне виконання наказів. Запорукою виконання наказів і розпоряджень командування був високий моральний дух воїнів, вірність своєму обов'язку, їх готовність до самопожертвування.

(Продовження на 4 стор.)

Уважніше читаємо історію України

С.Синекон, підполковник у відставці

ЛЕГЕНДАРНИЙ КОМАНДАРМ

Двічі Герой Радянського Союзу маршал бронетанкових військ Павло Семенович Рибалко народився в с. Малий Істроп, що в 30 км від повітового міста Харківської губернії (нині - Сумська область) в багатодітній сім'ї (7 дітей) слюсаря цукрового заводу. Церковно-приходська школа. Підручний токаря. Служба в царській армії.

Учасник першої світової війни. Поранений, контужений. Після лікування - знову фронт. Під час громадянської війни - командир роти, командир полку. Воював в складі 1-ї Кінної Армії. Після війни - командир 61-го полку особливої кавалерійської дивізії. Навчання на курсах вищого начальницького складу при Військовій академії РККА.

В 1931 р. зараховується слухачем Військової академії ім. М.В.Фрунзе. 1935 рік - робота в Наркомітеті Оборони. Через 2 роки П.С.Рибалко стає військовим атташе СРСР в Польщі. Повернувшись в 1939 році додому, його направляють військовим атташе СРСР, але вже до Китаю, і лише на півроку, тому розпочалася Велика Вітчизняна війна.

П.С.Рибалко

П.С.Рибалко направляють начальником кафедри у вищій військовоучбовий заклад, що в Казані. Але Рибалко рветься на фронт. На всіх його рапортах з проханням направити на фронт ставиться відповідь: «відмовити». Нарешті він вирішив скористатися власними зв'язками. Звернувся з листом до старого друга - генерала А.І.Єременка, командуючого Брянським фронтом: «... допоможі, будь ласка, вибратися з глибокого тилу. Я піду на будь-яку роботу, піду командиром дивізії, заступником командира корпусу. Стидно сидіти, хочу воювати ...», 20.05.1942 р. м. Казань.

Через кілька днів бажання здійснилося.

2 червня 1942 р. він прибув в 3-ю Танкову Армію (ТА) заступником командуючого, пізніше став командуючим 5-ї ТА.

21 жовтня 1942 р. генерал-

майор П.С.Рибалко призначається командуючим 3-ї ТА. З першого дня він зайнявся підготовкою військ, причому 50% часу відводив нічним заняттям.

Наприкінці жовтня 1942 р. 3 ТА перемістилася в Тульську область. Йшло навчання, що тривало близько 3-х місяців. Командуючий часто особисто проводив навчання командирів частей на місцевості. Глибока військова ерудиція Рибалка багатьом з них стала в пригоді в наступних боях. Багато ветеранів згадують, що кожне заняття під керівництвом Павла Семеновича збагатило їх новими знаннями. Він всебічно вивчав тактикотехнічні дані озброєння як свого, так і противника, оперативне мистецтво ведення сучасного бою. Вмів глибоко аналізувати хід операцій, що були раніше проведені радянськими військами, і вчив цьому підлеглих. Особливу увагу приділяв діям в умовах ночі, коли танкісти менше підлягають нападам фашистської авіації, можуть раптом з'явитися в тилу противника і там громити його. Велике значення надавав організації форсування танками водних перешкод.

Перевіряючи як виконуються вказівки командування армії в частинах, він з усією вимогливістю і суворістю карав за упущення. Але при цьому завжди був справедливим, за що й користувався повагою у підлеглих. Його простота й доступність, постійна увага до потреб воїнів народжували в серцях солдат і щире любов до свого командарма.

В зимовій компанії 1942-43 рр. армії належало діяти в складі Воронежського фронту в Острозько-Россошанській операції.

Армії треба було перегрупуватися з району розташування до місця зосередження в район Кантемирівки. Дії відбувалися у важких умовах багатосніжної зими, міцних морозів (до 30°). Станції завантаження знаходилися в прифронтовій смузі. Завантажені ешелони в дорозі знаходилися від 8 до 15 діб.

Після складення плану армійської операції, П.С.Рибалко розгорнув енергійну діяльність по його виконанню.

14 січня 1943 р. Армія розпочала наступ в густому тумані. Після артпідготовки в атаку піднялася

піхота. Вони повільно просувалися і Рибалко вводить в прорив танкові корпуси. З ранку 15 січня армія розпочала успішно розривати наступ. Війська 3 ТА з боями пройшли сотні кілометрів, звільнивши багато населених пунктів. Після завершення операції 3-я ТА виведена з бою й зосереджена в районі містечка Валуйки. Отримано нове завдання.

Згідно плану, 3-я ТА наносили удар в напрямку Чугуїв, Мерефа, що під Харковом. Вранці 2 лютого 1943 р. війська армії перешли в наступ, Чугуїв звільняється 10 лютого. Головні сили розпочали форсування р. Сіверський Донець, армія брала участь у звільненні Харкова. До кінця лютого отримує нове завдання - форсованим маршем увійти в район Краснограда та оволодіти ним. Армії передається в оперативне підпорядкування 25 гвардійську стрілецьку дивізію. Бої за Таранівку.

В оперативному підпорядкуванні штабу 3-ї танкової армії знаходився й 1-й Чехословацький батальйон, що боронив село Соколово.

Навесні 1943 р. армію виведено було з підпорядкування Воронежського і включено в склад Південно-Західного фронту. Все приводилося до ладу і удосконалювалася оборона на лівому березі Сіверського Донця.

14 травня 1943 р. Ставка перетворила 3 ТА в гвардійську.

(Початок. Прод. на 5 стор.)

Ексклюзивне інтерв'ю

Без права на помилку

(Прод. Початок на 1-2 стор.)

Солдат, офіцер в ім'я розгрому ворога не жалів ані сил, ані здоров'я, ані самого себе.

-Ваша частина брала участь в обороні Москви. Не могли б ви коротко розповісти про це.

- В обороні столиці головні зусилля саперів зосереджувались на прикритті доріг, що ведуть до Москви. На дорогах ставили фугаси. Вздовж доріг встановлювали протитанкові і протипіхотні міни. А на шляхах ймовірного наступу танків ворога створювали зони огорожень, які повинні були перешкодити маневр рухомих дивізій супротивника. Куди б не пішли танки ворога, туди терміново спрямовувались сапери з мінами.

Взагалі, героїзм був масовим, всіх родів військ.

-Ваша участь в Бородинській битві.

- В середині жовтня підступи до Можайська захищала 5 армія. Ця армія билась в тому районі, в якому в 1812 р. відбулась історична Бородинська битва. Декілька діб наші війська відбивали натиск численних сил ворога, завдаючи йому нищівної поразки. Хоч 18 жовтня ворог захопив Можайськ, але і цього було достатньо, щоб Верховне командування за цей короткий час зуміло підтягнути резервні об'єднання до Москви. Виграний час на організацію оборони на ближніх підступах до столиці. Наші сапери в цій битві на загрозових і танконезбезпечних напрямках встановлювали мініні поля, фугаси, завали та перешкоди.

Бой на Бородинському полі, як і в 1812 р., були надзвичайно жорстокі і відіграли велику роль на нашу користь. А бій - це головний фактор війни. Як написав учасник Бородинської битви 1812 р., один з виконавців задуму Кутузова, великий теоретик війни Клаузевіц, про одну із характерних рис війни: "Война обладає тільки одним средством - боем... Война по существу своему бой, так как бой - единственный решающий акт многообразной деятельности, разумеющейся под широким понятием войны. Бой- это измерение духовных и физических сил путем взаимного столкновения сторон. Понятно, исключать духовные силы нельзя, так как состояние духа оказывает самое решающее влияние на военные силы."

Під Московою в другій половині жовтня батальйон переформували і в повному складі він взяв участь в обороні столиці та в контрнаступі. Поставлено тисячі протитанкових і протипіхотних мін і інших загороджень. А в зимових умовах, в мороз із великим сніжним покривом, це складно.

-Коли ми говоримо про героїчні подвиги, тоді маємо на увазі не тільки наших бійців діючої армії.

- Не можна не відзначити героїзм добровільних дивізій народного ополчення.

Захищали Москву не тільки діюча армія, але й мирне населення. Можна було спостерігати як чоловіки одягнені в шинелі, а інколи і в штатському, просто в куфайках тримали оборону біля стін Москви. Тримали мужньо і наполегливо, як раніше робили іншу, доручену їм державою роботу, і відтіснили їх від цієї важливої справи могла тільки смерть.

-Яка роль свіжих сибірських дивізій у вирішальному завершенні Московської битви.

- Дійсно героїзм сибірських дивізій зупинив ворога на полях Підмосков'я. Примусили повернутися гітлерівських вояк на 180 градусів та перетворити в біг.

Справедливості заради треба сказати, що ці дивізії були укомплектовані і тими людьми, яких у 30-их роках було розкулачено та вивезено до Сибіру, а також їх синами. І ніяких образ. Билися з ворогом відчайдушно. Їх героїзму можна було позаздрити. Вони вирішили завершення Московської битви.

У ході оборонних битв на окремих ділянках складалися такі моменти, що, здавалося, досить кинути в бій свіжий батальйон і успіх битви вирішиться. Це якраз той випадок.

На початку грудня перед контрнаступом сапери виконали велику справу по прокладанню проходів в мінних полях і прокладці колонних шляхів, розчищенню і розгородженню доріг.

За Степана Оксентійовича скажу, що командир саперного взводу і в обороні, і перед контрнаступом, в цілях кращого виконання своїм підрозділом задачі, визначив своє місце знаходження, ходив в повний зріст попереду саперів не тому, що нехтував своєю безпе-

кою, а затим, щоб молоді солдати почували себе на мінному полі в безпеці. Коли ж вони бачили попереду себе свого командира, а вже за ним далі мав бути ворог, це заспокоювало їх.

-Куди вас після цього направляють?

- З Підмосков'я батальйон перекидають на північ на Клінський напрямок. Бере участь в звільненні м. Клін. Батальйон займається розмінуванням підступів до м. Клін і в самому місті. Тут же переформують, поповнюють особовим складом і бойовою технікою і переводять на Північно-Західний фронт під Стару Руссу і Дем'янськ. Майже рік тримали оборону по східному березі р. Ловать. Займались установкою мінних полів та інших загороджень.

Квітень 1944 р. забезпечували форсування р. Ловать. Було дуже важко. Річка розлилась. Утворилась широка пойма. Протягом форсування широко використовувались підручні засоби. Обладнали і обелугували декілька бродів. Людям часто доводилось знаходитись в льодяній воді. Тут мені дали саперну роту.

Захопили плацдарм на протилежному березі. Саперам належало прикривати мінними полями плацдарм.

-Чим займались наприкінці війни ?

- Кінець 1944 р. і початок 1945 р. сапери зводили мости через водні перешкоди. Це дуже важка праця. Недарма саперів називали трудівниками війни.

-Ви як ветеран війни і знаєте про неї не з чуток, що ви думаете про наказ №227, що відомий в народі "Ни шагу назад !"

- Наказ підписав Народний Комісар оборони І.В. Сталін 28 липня 1942 р., фактичним автором якого був маршал Тимошенко.

Особлива суворість наказу №227 була в тому, що він виключав можливість обліку конкретних ситуацій, в тому випадку, коли війська попадали в безвихідне становище, і тільки відхід міг їх врятувати.

Суть наказу : будь-який відступ без особливого розпорядження вищестоящого командування категорично заборонялось. За невиконання - розстріл. А хіба не відомо, що в маневреній війні задача позицій може бути і тактичним ходом.

Наказ ніби з метою вирішальної боротьби з боягузами, панікерами, порушниками військової дисципліни і "отступательным" настроєм дозволяв за допомогою загород загонів НКВС без суду і слідства розправлятися з усіма хто, навіть, залишившись без патронів і бойових набоїв, покине свої позиції.

В історії війни багато прикладів необхідності відступу. Наприклад, коли стало очевидним, що Київ не утримати, Жуков пропонував Сталіну відвести наші армії за р. Дніпро, на рубіж р. Псьол. Сталін розшотисся. І як результат, Жуков був звільнений з посади начальника Генерального штабу. Київ віддали, а армії попали в оточення. Тисячі солдат і офіцерів загинули. Десятки тисяч опинились у полоні. І на них також поставили клеймо підозріння в зраді.

А хто ж винен ?.. Таких випадків можна навести немало.

Або ось таке, до якого не можна ставиться однозначно: "Командири роти, батальйона, полка, дивізії, соответствующие комиссары и политработники, отступающие с боевых позиций без приказа свыше, являются предателями Родины. С такими командирами и политработниками и поступать надо, как с предателями Родины..."

-Подібні накази були ?

- Так, це наказ №270 від 16 серпня 1941 р., який перекликається з наказом №227... Цим наказом всі радянські військовополонені оголошувались зрадниками. Сім'ї полонених командирів і політпрацівників підлягали репресії, а рідні солдат лишались пільг, наданих сім'ям учасників війни. Таким чином документи прирікали на страждання мільйони сімей, а також тих, хто повернувся з полону. Клеймо зрадника передавалось з одного покоління в друге, заподіюючи біль багатьом невинним людям. Але ж більшість з них виявляли приклади мужності і героїзму, навіть перебуваючи в полоні. І це тоді як свідчать офіційні документи за масовий героїзм особового складу і досягнуті успіхи в боях за 1941-42 роки гвардійське звання було присвоєно 798 об'єднань, з'єднань, окремим частинам і бойовим кораблям радянських збройних сил.

Таким чином "позитивне" значення цих наказів не є таке, яким показувало його керівництво і навіть багато письменників. Адже ж війна є війна.

(Продовження на 5 стор.)

Ексклюзивне інтерв'ю

Без права на помилку

(Прод. Початок на 1-2,4 стор.)

Звичайно було й друге. Без цього не можна. Коли вариться сталь, то і шлак з'являється. Але це погоду не робило. Справа ма-буть в іншому...

-Пройшло стільки років, а війна дає знати про себе.

- Понад півстоліття минуло з того часу, як змовкли залпи Другої світової війни. Але в багатьох сім'ях і понині сподіваються одержати звістку про воїна, який безвісті пропав. Чекають уже постарілі діти, підростаючі онуки і правнуки, а подекуди ще живі не тільки дружини, але й матері тоді молодих безвусих солдатів.

-Наближається день Перемоги. Які будуть Ваші побажання в передсвяткові дні ?

- Напередодні свята Перемоги в самій страшній війні, як на мене, ми повинні залишити будь-яку особисту суєту і дрібне життєве безладдя.

Стати, озирнутись й подивитись на себе очима солдата, який не повернувся з війни. Він був твоїм батьком, дідом, братом, сином, другом, чоловіком, чи просто коханим. А якщо й не був, то міг бути. От він дивиться на тебе з небуття. Подивись і ти на себе очима того ж солдата, що захистив святу матінку Землю, хоч би в ці передсвяткові дні.

-Щоб Ви побажали ветеранам в День свята ?

- Розмірковую. Людей, на чий дояк позначилась війна, стає все менше. Ці люди зробили святу справу. Поки вони живі, давайте і ми підніmemo келих терпкого вина за наших стариків, таких сильних і таких часто вразливих в цей час економічних реформ.

Вони цього заслуговують.

-Що Ви думаєте про своє покоління ?

- Це покоління воєнного лихоліття почало рано сивіти, але довго не прощалося з молодістю. Багато з них так і не встигли доспівати, долюбити. Війна залишила мільйони вдів, мільйони сиріт і калік. А тим, що вижили важко в сьогоднішні.

-Про що жалієте ?

- За минулими роками, що багатьох вже немає. Роки минають, але не забуваю. Мабуть, правий був Іван Буїн, коли відзначав, що характерна риса людини – здатність пам'ятати.

" А годы летят, а годы как птицы летят, И некогда нам оглянуться назад..."

Разом з тим, як співає Вахтанг Кікабідзе " Мои года мое богатство..." І, мабуть, у долі всіх ветеранів в нинішній суцужний час залишилось тільки це єдине багатство. Це ті, хто пережив, перетерпів, виніс на власних плечах неймовірні страждання і муки найбільшої трагедії ХХ віку. Тепер, вони якраз і є пенсіонерами.

-Відношення до ветеранів не адекватне їх діям на війні. Чому ?

- Мабуть від невірною розуміння суті війни. Ще Клаузевіц писав: " Люди, не испытывавшие опасности войны, представляют себе ее скорее привлекательной, чем отталкивающей. В пылу воодушевления стремительно ринуться на врага – кто тогда считает пули и сраженных ими; зажмурив на несколько мгновений глаза, броситься навстречу смерти, еще не зная, предназначена она тебе или другим, – и все это на самом пороге золотой победы, почти касаясь плода всех усилий, которого жаждет честолюбие, – неужели это так трудно? Конечно нетрудно, но и не так легко, как это может показаться"

-Банальне питання. Чим ви займаєтесь у вільний час ?

- Люблю слухати музику і пісні. Особливо подобається пісня в виконанні Павла Зіброва, де є такі слова : " Я і друзів розумів, й ворогам умів прощати". Взагалі це моя життєва формула.

-Які хочете сказати слова, щоб закінчити бесіду на мажорній ноті.

- Хочеться жити. Жити в мирі і благополуччі. Бути під захистом держави. З вірою дивитися в майбутнє нашої Незалежної України. Трудитись, любити, рости дітей і онуків. Виконувати закони. Ніколи не бачити насильницької смерті.

... Кожної весни, журавлині ключі в вирі, пролітаючи над лісами й дібровами, мов душі загиблих у другій світовій війні, плывуть і подають нам з височини небесної, тужливі голоси свої. А посивілі дружини (вже бабусі) та діти бережуть про них вічну пам'ять, передаючи її з покоління в покоління.

Пам'ятаймо й ми, що у грізну годину, як герої вони полягли.

Так уклонімося ж тим, кого забрала друга світова, солдатським вдовам, ветеранам війни.

Життя триває...

Учасник бойових дій
підполковник у відставці
С.Снекоп

Уважніше читаємо історію України

ЛЕГЕНДАРНИЙ КОМАНДАРМ

(Прод.Поч. на 3 стор.)

Влітку 1943 р. на Курській дузі розгорнулася грандіозна битва. Армія внесла великий вклад в загальну перемогу.

Ставка передає 3 гвардійську ТА в склад Брянського фронту. Дві доби продовжувався виснажливий 130-кілометровий марш. На вечір 16 липня зосередилася в районі Новосіль, 15-20 км від переднього краю Брянського фронту. Отримано завдання на наступ. Обстановка змінюється. Часу на перегляд плану операції залишалось зовсім недостатньо - менше доби. Рибалко знаходить нове рішення. Успіх. Танкові бригади випереджають піхоту і стрімко просуваються вперед. Кожний день на Орловському плацдармі народжував нових героїв. 3-й гвардійський ТА 19 липня вночі отримує нове завдання.

В ту же саму ніч армія перегрупується, здійснює марш-маневр і зранку 20 липня розпочала наступ. В наступну ніч командуючий Брянським фронтом наказує П.С.Рибалко повернути армію на південь. Після перегрупування армія розпочала виконувати завдання, що було поставлене.

Ставка вирішила передати 3 гв. ТА в склад Центрального фронту. Війська армії знов було виведена з бою і, зробивши 30-кілометровий марш-маневр і зосредилися у вказаному районі. Командуючий фронтом К.К.Рокосовський наказав П.С.Рибалку наступати в смузі 48 А. Зв'язавши взаємодії із 48-ю Армією Рибалко

не гаючи часу просунув 3-ю гв. ТА на прорив. Після виконання завдання П.С.Рибалко отримує вже новий наказ: ввійти з бою і, змінивши напрямок дій, зосередитися в новому районі і бути готовим до напрямку вже в полосу 13-ї Армії генерала М.П.Пухова.

В той же час командуючий фронтом наказав форсувати р. Крома і надалі наступати, не даючи ходу противникові з району містечка Кром і Орла на Південь та Південно-Захід.

В результаті кровопролитних боїв з 4 по 13 серпня танкісти сприяли виходу частей 13-ї Армії на р. Кромю.

... Людина рідкої хоробрості, Рибалко про власну безпеку ніколи не турбувався. Якщо обстановка вимагала, він не гаючи часу в машині або танку вижджав на передові позиції військ і особистими розпорядженнями впливав на хід бою. І не лишав переднього краю, доки не переконався, що події розвиваються на нашу користь. Солдати і офіцери говорили: «Наш командуючий на полі бою почувася себе краще, ніж в землянці...»

Діючи за директивами і варіантами, що передписані Ставкою і фронтом, армія Рибалка наносила ворогові короткі, але могутні удари з різноманітних напрямків, спільно із загальновійськовими арміями прогрізала пролом у ворожій обороні та надавала активне сприяння з'єднанням Брянського і Центрального фронтів в розгромі Мценського, Кромського і Орловського угруповань противника. У ворога створилося враження, якби діє не одна, а кілька танкових армій.

Далі буде...

Зв'язок поколінь на військовій кафедрі

Понад 28 років працює на військовій кафедрі університету ветеран Великої Вітчизняної війни старшина запасу Г.Г.Домошенко.

Григорій Герасимович почав війну в 1943 році ще 17-літнім юнаком. Визволяючи територію від фашистських загарбників, пройшов він із боями від Ростова-на-Дону до кордонів Німеччини.

Уже вправним сапером, висококласним спеціалістом своєї справи визволяв старшина Домошенко столицю України - місто Київ, з яким в подальшому зв'язав своє життя.

Відбудова зруйнованого міста, розмінування будівель, площ - все це стало повсякденною післявоєнною справою сапера-фронтовика.

Знаменним є той факт, що 6-й окремих гвардійський інженерно-саперний полк, в складі якого воював, а потім і служив уже в мирний час старшина Г.Г.Домошенко, став одним із перших полків цивільної оборони і зараз дислокується поруч із університетом уже в статусі окремої бригади військ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій.

Естафету поколінь надійно підтримують офіцери-викладачі військової кафедри. Серед них 6 офіцерів - учасників бойових дій в Афганістані, 6 офіцерів брали участь у розмінуванні території України, 3 офіцери ліквідували наслідки землетрусу у Вірменії, більшість офіцерів брала участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Великий досвід педагогічної і виховної роботи мають офіцери: начальники ПМГ полковники В.Д.Горобинський та В.Г.Дзюбенко по 17 років; підполковник О.П.Загамуло - 10 років; заступник начальника військової кафедри полковник В.О.Юрченко також вчить молодь вже 10 років.

День у день передають вони знання, майстерність і досвід студентам - майбутнім офіцерам запасу.

Варте усіх високих традицій військової кафедри і нинішнє покоління - студенти, що навчаються на кафедрі. Не всі мають змогу пройти конкурсний відбір для навчання на військовій кафедрі і тому військову підготовку проходять кращі. В цьому році закінчують навчання на військовій кафедрі майже 300 студентів всіх факультетів.

І відрадним є те, що майже 40 випускників виявили бажання служити в військах ЦО МНС кадровими офіцерами.

Серед них:

В.М.Снісар, В.О.Нестеренко, О.В.Комар (факультет МБ); В.А.Кліндухов, А.В.Багрій, Д.В.Новіцькій, В.М.Білас, Л.Т.Шпаківський, А.О.Єременко (факультет АБВ); М.Ю.Світлицький, В.П.Легкобит, В.В.Абдалов, О.О.Даниленко, С.В.Литвиненко, Р.М.Шпортко і ін. (будівельний факультет); Р.М.Остапенко, Є.О.Стеценко, М.С.Ільницький, О.Д.Проботюк (санітарно-технічний факультет).

О.Іванченко

Про що нагадує фотографія

Це фото з архіву редакції газети. Йому 20 років. Фото зображує студентів тодішнього КІБІ, які напередодні Дня Перемоги, під час урочистих зборів інституту, присвячених Великій Вітчизняній війні, покладають квіти до меморіального каменю (він знаходився у дворі інституту) загиблим під час війни викладачам, студентам, співробітникам вузу.

Майський вальс

Музыка И.Лученка, слова М.Ясєня

Весна сорок пятого года...
Так ждал тебя синий Дунай!
Народам Европы свободу
Принес жаркий солнечный май.
На площади Вены спасенной
Собралися народ стар и мал.
На старой узраненной в битвах гармонии
Вальс русский играл наш солдат.

Привез:

Помнит Вена, помнит Альпы и Дунай
Тот цветущий и поющий яркий май.
Вихри венцев в русском вальсе сквозь года
Помнит сердце, не забудет никогда!

Легко, вдохновенно и смело
Солдатский вальс этот звучал.
И Вена кружилась и пела,
Как будто сам Штраус играл.
И парень с улыбкой счастливой
Гармонь свою к сердцу прижал.
Как будто он волжские вился разливы,
Как будто Россию обнял.
Привез

Над Веной седой и прекрасной
Альп вальс, полон грез и огня.
Звучал он то нежно, то страстно,
И всех опьянял весна.
Весна сорок пятого года...
Как долго Дунай тебя ждал!
Вальс русский на площади Вены свободной
Солдат на гармонии играл.

Привез

Достойних, милих, заслужених вітаємо!

Мал. В.Малиновського

Люба наша Світлано Ігорівно!

Хто не знає Світлану Ігорівну Бібу, заступника директора бібліотеки нашого університету?

Вважаю, що усі читачі і співробітники, бодай хоч раз спілкувалися з нею. Очі так і світяться доброзичливістю і випромінюють таке тепло, що заспокоює, коли ви стоїте поруч із нею, вашу душу, навіть якщо у вас якісь негаразди.

Цього року Світлана Ігорівна відзначає свій ювілей... проте я

добре пам'ятаю той день 1963 року, коли вперше побачив Світлану Ігорівну у нашій бібліотеці. З тих пір промайнуло вже 35 років, але кожного разу, коли заходжу до нашої бібліотеки, неодмінно хочеться побачити Світлану Ігорівну, спитати що нового у книжковому світі, зокрема - у поезії, в якій вона добре знається.

Світлана Ігорівна не тільки бере участь в роботі жіночої ради, яку колись очолювала (жінки до цих пір жалкують за нею, як головою), комісії з українознавства, але й входить до гурту нашого поетичного клубу "Стихія". Чоловіки цього клубу (і не лише чоловіки!) неодноразово присвячували Світлані Ігорівні свої вірші, а відомий наш художник і поет В'ячеслав Малиновський із натхненням намалював портрет Світлани Ігорівни з нагоди її ювілею.

Хай щастить Вам, люба наша Світлана Ігорівно!

Є.Рейцен,
доцент кафедри міського будівництва

Шановного нашого професора, доктора архітектури, викладача кафедри основ архітектури і архітектурного проектування, чудову людину Віктора Івановича Соченка вітаємо з його першим 60-річчям!

З цієї нагоди прийміть від всіх своїх студентів, колег, друзів найсердечніші вітання. Бажаємо Вам добра, нових творчих здобутків, хай Ваше серце ще довго не знатиме втоми, пристрасно й молодю служить їх величностям науці й педагогіці!

Вітаємо!

Неллі Сергіївну Тасанову - доцента кафедри основ архітектури.

Бориса Васильовича Павлішина - доцента кафедри міського будівництва.

Петра Петровича Лихохода - ст. викладача кафедри вищої математики.

Владислава Івановича Мельника - доцента кафедри архітектурних конструкцій.

Інесу Григорівну Венералову - ст. викладача кафедри російської мови підготовчого факультету.

Миколу Романовича Черняклина - професора кафедри будівельних матеріалів.

Діонісія Діонісійовича Циціліано - ст. викладача кафедри фізики.

З ювілеєм, дорогі друзі!

Творча наснага, світло надії, здоров'я, мир, родинний затишок і любов сім'ї нехай допоможуть відчувати себе захищеними і щасливими.

Колеги, студенти, друзі

Містер університет - 98 або нові гарні традиції

Наш "Містер"

26 березня напередодні Міжнародного дня гумору та сміху в актовому залі нашого університету відбувся святковий концерт "Містер університет - 98".

Відбувся він по аналогії з концертом "Міс університет" і проводився вперше. Ідея проведення цього концерту виникла давно, але важко було знайти концепцію конкурсу. І ось її було знайдено. Окрім зовнішніх даних, об'єктом оцінки на конкурсі виступали наяв-

ність почуття гумору, інтелектуальні дані, вміння танцювати, рухатись, стильно одягатись, виглядати елегантно та освідчуватись у коханні дівчатам.

Бажання взяти участь у конкурсі виявило 15 студентів, але відбрано було лише 9. За рішенням журі переможцями конкурсу "Містер університет - 98" стали троє молодців. Серед них 1-ше місце у *Тимофії Женочина* (ГВ-12), 2-ге місце виборів *Юрії Коротков* (ПЦБ-38) і 3-тє місце - у *Ігоря Перевала* (МБГ-12).

На концертній програмі приємно вразили глядачів творчі колективи Центру культури і дозвілля у вигляді СТЕМу "Дивні люди", студії бального танцю, клубу прихильників реп культури.

Концерт знову зібрав повний зал і визнав присмні враження у відвідувачів. Таким чином була розпочаткована ще одна гарна традиція в нашому університеті - проведення конкурсу "Містер університет".

Учасники конкурсу незалежно від зайнятого місця отримали гарні подарунки від головного спонсора концерту - "Гільдії підприємців м. Києва" (Генеральний директор С.В.Рубан). Серед подарунків були: модні джінси, годинники, спортивні сумки, кросівки і ін.

Логічним підсумком проведення двох концертів "Міс і містер університет - 98" стало створення нової команди КВК нашого вузу. Основою команди стали учасниці та учасники цих конкурсів. І саме їй призвано відроджувати гарні традиції життя студентської молоді нашого університету.

Г.Лепський,
директор ЦКД

Фонова історична забудова. Чи дійсно вона є "фоном"?

Місто живе своїм життям. Людина, як своєрідна частка міста, на відрізок свого буття на цій землі віддає і отримує, вона взаємодіє з містом. Навіть не помічаючи цього. Тому архітектура - найбільший впливовий вид мистецтва. Можна не піти до музею, театру; можна вимкнути телевізор, відкласти книгу, але відокремити себе від середовища не можна. Психологія вивчає, як впливає на людину той чи інший колір, форма, розмір; які емоції викликає та чи інша фактура. Але, поки що, ніхто не може дослідити, які почуття та внутрішні сили може збуджувати їх різноманітна сукупність.

Людина іде містом. Поспішає у своїх справах, чекає на зустрічі або їде в автомобілі, заходить до магазинів або просто прямує вулицею. Чи звертає вона увагу на оточення? У більшості своїй ні. Так чому ми так любимо прогулянки по старому місту? Може саме там і є та гармонія, що так недостає їй зараз нашим душам? І, розглядаючи старі фотокартки, завжди радіємо, пізнавши знайому вулицю або будинок, що залишився...

Хоча створювались ці будинки, названі еkleктичними, тобто скопійованими з багатьох архітектурних стилів, в епоху теж не дуже спокійну, бо суміш стилів постає з сумбуру в головах людських... Та вдавалось, все ж таки, нашим попередникам створювати гідне їх середовище та жити в ньому. І жили вони у злагоді зі своїм минулим, на відміну від сьогодення, коли ми намагаємось знайти та ухопити кінець тієї мотузки, що був загублений.

Хочу взяти на себе сміливість і посперечатись про сталий термін "фонова історична забудова" міста. Фонова для чого? Для того, щоб щось було "фоном", потрібні якісь "акценти". Тит Геврик у вступі до книги "Втрачені архітектурні пам'ятки Києва" говорить про те, що людина, яка вперше потрапляє у місто і знайома з його

багатовіковою та тернистою історією, зупиняється здивована - де ж ці перлини, що нам повинен був залишити час? Але час не тільки збагачує, він і руйнує. Не будемо тут згадувати про той сумний період нашої історії, коли архітектурні пам'ятки знищувались свідомо, про це і так вже багато писали і говорили. Так вже склалося. За результатами цієї діяльності ми маємо змогу спостерігати вже сьогодні, і сприймати їх потрібно такими, якими вони є. І з ними працювати та думати, думати над тим, як уникнути подальших помилок, подібно тому, як це роблять лікарі, заповіддю для яких є принцип "не нашкодь".

Своренеї сприймають історичну забудову своїх міст як "фонову", тому що саме вона є гармонійним фоном для окремих перлин: ратуш, палаців, храмів. Єдина мерехтлива лінія фасадів різних за часом зведення

будинків, "ширма", на фоні якої, дійсно, виділяються будівлі, що є акцентами міської забудови. Що ж бачимо у нас, в сьогоденні, дещо спотвореному, а в чомусь прикрашеному місті? "Я хожу по рідному городу, як по кладвиці юних друзей" писав О.Вертинський. На місці колишніх міських акцентів, відомих свого часу всьому світу архітектурних об'єктів - як правило, парки та сквери, іноді й нові споруди, що в своїй більшості не можна назвати архітектурними акцентами на загальній картині "фонові забудови" минулого століття. Ті крихти дійсного, що витримали перевірку часом, отримали відзнаку "Пам'ятка архітектури", та, здебільшого, сусідів, які не тільки не гармоніюють з

(Початок. Прод на 9 стор.)

Георгій Пилипович Богацький

(до 80-річчя з дня народження)

6 травня Георгію Пилиповичу Богацькому виповнилося б 80 років. Та на жаль вже майже чверть століття (з 1974 р.) його нема серед нас...

Ім'я професора доктора технічних наук Георгія Пилиповича Богацького добре відоме в колі містобудівників не лише країн СНД, але й Болгарії, Угорщини, Польщі і ін. країн, де працюють його учні. Знаменним є той факт, що в цьому році виповнюється 50 років з дня заснування факультетів міського будівництва і господарства в ЛІБІ, КІБІ, МІБІ біля початків організації яких стояли наші корифеї, професора: М.С.Фішельсон, Г.П.Богацький, А.Є.Странетов.

Завдяки зусиллям Г.П.Богацького в 1975 році (на жаль вже без нього) в КІБІ відбулася перша конференція завідувачів кафедрами міського будівництва всіх вузів країни.

Ця подія відбулася не випадково, адже до цього часу кафедра МБ КІБІ вважалася опорною в країні з організації реального дипломного проєктування і була удостоєна права бути експонентом ВДНГ СРСР.

Про передовий досвід кафедри МБ КІБІ, яку очолював проф.Богацький, писали журнали "Америка", "Україна" і багато інших.

Георгій Пилипович Богацький народився 6 травня 1918 р. в Дніпропетровську в сім'ї робітника. В 1934 р. вступив в Дніпропетровський транспортний технікум, з якого був переведений на ІV курс Індустріального рабфаку. Після його закінчення в 1936 р. Г.Богацький вступає в Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут на факультет промислового і цивільного будівництва, який закінчує в 1941 р. всього за кілька днів до початку Великої Вітчизняної війни. Після призову в лави Армії Г.П.Богацького направляють в Військово-інженерну академію (Москва) і через три місяці він отримує призначення в оперативну групу загонів загорождення Москви.

Війну Георгій Пилипович закінчив у званні майора, пройшовши шлях від командира стрілкової роти, командира саперної роти до начальника штабу інженерного батальйону. З війни повернувся він з нагородами: орденами Вітчизняної війни 2-го ступеню і Червоної Зірки, двома Срібними Хрестами Заслуги (польськими), багатьма медалями.

В 1953 р. доцент Г.Богацький очолює кафедру міського будівництва КІБІ, а з 1955 стає і деканом факультету міського будівництва і господарства.

В 1969 р. Г.П.Богацького призначають проректором КІБІ з наукової роботи і в цьому ж році він очолює секцію міського руху і

транспорту Спілки архітекторів УРСР, організовує лабораторію з проєктування сільських населених місць.

Нині більшість доцентів кафедри МБ нашого КДТУБА - його учні, що захистили дисертації під його керівництвом. Відділи транспорту Дніпрограду, Київпроєкта, НДПміськбудівництва очолюють його учні. Перу проф. Богацького належать кілька книг, багато наукових статей і методичних матеріалів. В 3-х томному енциклопедичному виданні "Розвиток будівельної науки і техніки в Українській РСР" ім'я професора Г.П.Богацького стоїть поруч з іменами відомих архітекторів і міськбудівників.

На 20-ліття з дня смерті Г.П.Богацького на кафедрі МБ КДТУБА зібралися його учні, а також прийшли дружина Лідія Наумівна Богацька, професор, доктор медичних наук та його донька - доцент кафедри фізики Академії легкої промисловості - Ірина Георгіївна. Тут в пам'ять про Георгія Пилиповича було прочитано вірш, яким ми хочемо закінчити цю статтю:

Георгію Филиповичу Богацькому
В хрустальных астрах застыла осень
Сегодня двадцать лет, как нет тебя...
Давайте ж прямо себя спросим,
Чего достигли мы, что делали любя.

Из начатого тобою,
О чем забыли в суете -
Пусть каждый от себя не скроет,
Хоть жизнь не та и мы не те.
Ученики твои уже седые,

Иных уж нет, живые помнят о тебе,
И хоть настали времена иные, -
Все ж благодарны мы Судьбе
За то, что нас свела с тобою,
Ты указал нам жизни путь,

Хоть сам ты в ней не знал покоя,
Но прямо шел - не мог свернуть!
Ведь закален ты был Войною,
За нас сражался, за всех нас!
Ты честным был перед собою.

Учитель наш! Мы помним Вас...
В хрустальных астрах застыла осень,
Сегодня двадцать лет, как нет тебя.
Давайте ж прямо себя спросим:
Все ль делали от сердца мы,
Все ль делали любя?

С.Рейцен, доцент

Фонова історична забудова.

Чи дійсно вона є "фоном"?

(Прод. Початок на 8 стор.)

ними, але частіше є невидимим дисонансом. А та сама "фонова історична забудова" має вигляд клавіатури роялю, де відсутня, щонайменше, третина клавіш. Якщо ми віримо аксіомі, що "архітектура - це музика в камені", то хіба можна назвати музикою ті звуки, які линуть з цього роялю? "Все, що збереглося, дійшло до нас з історії, більше не повториться; і ми повинні зберігати це як справжні документи минулого" - зазначають польські дослідники Б.Римашевський та В.Борусевич В. Та й ставитись до нього належить так, як ставляться до стародавніх документів: вивчати, обережно перегортаючи сторінки, придивляючись до літер, малюнків, водяних знаків на папері та поміток тих, хто гортав їх до нас. Часом буває, що ці помітки є ціннішими, ніж сам документ. Теж саме і з будинками. Вони зберігають в собі, окрім зовнішньої привабливої оболонки, ще й відбиток часу, "дух епохи" - поняття, котре важко пояснити, але суть якого всі

усвідомлюють. Потрібно зберегти не тільки будинки, але й цей дух, причому дух не тільки окремих будинків, а дух вулиці, кварталу, міста. Однак місто - це жива істота, що дихає, зростає, відчуває. Воно не може не будуватись, воно повинно будуватись. Компроміс сьогоднішня - створювати нові споруди так, щоб вони не відчувувались містом, а навпаки - гармонійно поєднували ці розрізнені будинки і створювали єдиний міський ансамбль. Майстром минулого це вдалося. Поруч стоїть еkleктичний будинок і будинок стилі модерні; при цьому не тільки не заважають один одному, але й підкреслюють своєрідну красу та неповторність кожного, хоча створені вони були за різними законами архітектурного жанру, а іноді й в різні часи.

А поруч - вільне місце. Я хочу бачити там новий будинок, дійсно новий, щоб дивлячись на нього, можна було б відразу сказати: "Цей дім збудовано в кінці XX століття", або "В першій половині XXI століття". Але б він не тільки заповнив собою "дірку" між

старими будинками; сам по собі витвір мистецтва, доповнив собою ансамбль Вулиці, як однієї з найголовніших структур Міста. А ще, дивлячись на цей новий міський будинок, я хочу бачити, або швидше - відчувати: "на цьому місці був стародавній будинок..." і, може, навіть побачити його обриси.

Задля того, щоб ці мрії здійснилися, я не хочу ставитися до сусідніх будинків як до "фонові забудови". Може, ми не будемо використовувати що до них термін "Пам'ятка архітектури", але те, чого залишилось так мало, не можна називати "фоном" ще й тому, що ми поки що не творили для цього фону належних акцентів. В деяких випадках акцент та фон помінялися місцями. Це теж наша дійсність і ми змушені її сприймати, бо вона вже є і думати в кожному конкретному випадку, чи потрібно що ситуацію змінювати і як це робити.

Н.Меженна,

аспірант кафедри основ архітектури і архітектурного проєктування

Поцікавайтесь історією рідного міста

На пагорбах київських...

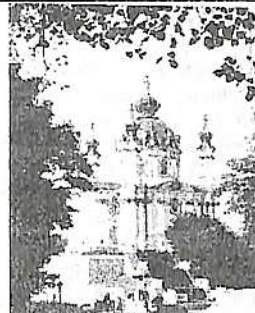
Минулого часопису ми звернулися до викладу невеличкої статті Василя Митрофановича Базилевича (1892-1942) про Маріїнський палац у Києві, що була надрукована 1930 року в найпопулярнішому (на той час) путівнику по Києву "Київ", виданому за загальною редакцією Ф.Л.Ернста (видавництво ВУАН). Цим номером ми звернемося до статті з цього ж путівника, присвяченої історії створення Андріївської церкви в Києві. В.М.Базилевич – визначний київський історик і літературознавець. Як має помітити читач, цей текст несе на собі всі ті хиби, що були властивими взагалі нелегкому часу – початок 30-х рр. Адже це наша історія.

Подається мовою та орфографією оригіналу.

Андріївська церква

Місце, на якому нині стоїть Андріївська церква, за давніх часів було високим горбом, що круто обривався у бік Подолу. Коли в XI столітті у Києві, під впливом візантійського духівництва, розповсюджували легенду, ніби апостол Андрій (патрон грецької церкви) "по дорозі" до Риму відвідав Київ, освятив його гори, провістивши йому велике майбутнє, - що легенду зв'язали з окремим горбом, що особливо високо здіймався над Подолом й на якому нині стоїть Андріївська церква. Вже р. 1086 вел. київський князь Всеволод Ярославович заснував близько цього горба Андріївську церкву й монастирем на ймення дочки Всеволодової, Янки (Ганни), прихильниці грецької культури та духівництва. Згодом року 1215, майже на самому місці сучасної церкви князь Мстислав Галицький змурував церкву Здвиження хреста - знову таки в зв'язку з наведеною легендою. Ця церква існувала до початку XVII століття, аж поки "обвалилась", але згодом її відбудували як дерев'яну. Коли старокиївську твердиню зайняв московський гарнізон, горб із церквою увійшов у систему земляних валів Старого Києва, утворивши "Воздвиженський вивод" або "розкат". Року 1676 - 77 церква згоріла від гарматної стрілянини під час нападу кримських татар. Року 1690, коли на Подолі в братстві коштами Мазепи почали мурувати нову велику церкву, солдати та стрільці московського гарнізону перенесли стару братську церкву на місце погорілої Здвиженської й побудували вже нову "Андріївську". Року 1724 вона "от великих ветров розвалилась". Коли під час Турецької війни 1735-37 років київську твердиню знову укріплено, фельдмаршал Мініх утворив тут "Андріївський" земляний бастион. Нарешті цариця Лизавета Петрівна, одвідавши Київ р. 1744, власноручно заклала тут церкву Андрія Первозваного, проект якої замовила славетному двірському архітекторові гр. Бартоломеєві де-Растреллі. Церква мала виконувати роллю палацової при царському палаці, що саме тоді будувався на Липках; будував її, за зразком Растреллівського палацу, той самий архітектор московської двірської контори, Іван Мічурін. Більшість майстрів були чужинці із столиць: п'ятдесят мулярів із "підданих" Києво-Печерської лаври. Архітектурні роботи переведені протягом 1747 - 53 років, і тоді за проектом Мічуріна до площадки церкви зроблено сходи (Растреллі хотів зробити під'їзд для двірських карет, але виявилось, що це неможливо). Царський двір і сам Растреллі входили в найдрібніші деталі будівництва, Растреллі кілька разів відвідував Київ. Багато частин (чавунні золочені капітелі колон та пілястрів, сінь над престолом, катедра з балдахіном, золочена різьба до іконостасу тощо) привезені з Петербургу. Протягом 1752-53 років йшли роботи по будові іконостасу, зовнішньому малюванню та внутрішньому розпису церкви; під час Семилітньої війни (1756-63) двір перестає цікавитись церквою; після смерті Лизавети (1761) про церкву остаточно забуто; нарешті р. 1767 її освячено в не зовсім закінченому вигляді.

Андріївська церква являє собою в плані рід латинського хреста, перетятий т. зв. "Андріївським" хрестом. Фасади й виступи хреста

прикрашено ефектно розміщеними групами пілястрів та колон. Фронти прикрашено картушами з золоченими вензелями Лизавети. Прегарно вигнута баня прикрашена круглими вікнами з золоченою різьбою й чепурною півбаною. По боках великої бані, над кінцями андріївського хреста здійснюються чотири надзвичайно делікатно виконані, наче б то виточені вежечки з колонами й чепурними півбанами. Первісний вигляд церкви значно відрізнявся від нинішнього: вона була пофарбована в густо-зелений колір, з білими колонами, пілястрами, гзімсами та наличниками вікон; капітелі колон та пілястрів, різьба навколо вікон бані, царські корони й вензели тощо - були визолочені червоним золотом. Дах церкви був укріптий дахівкою, баня - пофарбована в зелений колір. Церква вражає красою свого місця, на високій горі, що панує над Подолом і Дніпровою долиною; ефект ще підкреслено оформленням кол. бастиону в вигляді двоповерхової будови з одкритою балюстрадою вгорі, навколо церкви, що в цілому утворює рід п'єдесталу до церкви. Всередині будова вражає своєю легкістю, прозорістю, грацією, властивими добі рококо й творам Растреллі. Одразу приковує увагу іконостас, прегарного барокового рисунку, фарбований за вказівками Растреллі в "пунцовий" колір, на тлі якого особливо ефектно виділяється золото. Малярські роботи виконав один з найвидатніших російських малярів XVIII віку, Олексій Антропов, помічником якого був ще молодий тоді київський маляр - найкращий портретист Росії й України - Дмитро Левицький (1735-1822). Це малювання, не вважаючи на пізніше замальовування та (подекуди) пізніші срібні шати, ще зберігає характер барвистої палацової культури XVIII віку. Ліворуч під стіною - катедра, яку наче б несуть золочені постагі янголів, певно роботи італійських майстрів. У вівтарі - сінь з куполом на чотирьох різьблених колонах. Праворуч за колишнім "царським місцем" (первісне не збереглося) - великий образ пензля П.Т.Бориспольця 1847 р.

Доля церкви була завжди сумною. Фундамент, не дивлячись на велику глибину, постійно розмивався водою, зсуви ґрунту загрожували церкві падінням. Двір після Лизавети мало цікавився будовою, магістрат також не хотів витрачати гроші, парафії не було, й тому церква була раз у раз у кепському вигляді. У 1850-60-х роках про цю церкву особливо турбувався відомий мандрівник по Сходу, письменник і діяч А.М.Муравйов, що чимало прислужився врятуванню будови від руїни, але він чимало рис тогочасного несмаку (підземна церква, решітка площадки, новий дах, біле залізо бані та півбань, фарбування стін сірою олією, сходи до нижньої церкви, нова різьба навколо вікон бані). Останній великий ремонт був 1895-96рр., коли за малюм не зіпсували форму центральної бані.

З площадки Андр. церкви одкривається чарівний краєвид на всю Дніпрову долину, Поділ, гори Киселівку, Щекавицю й Вишгород (у далечині). Особливо ясно змальовується звідси Поділ з його численними історичними пам'ятками. З цієї площадки милувались чарівним краєвидом Гоголь, Шевченко, Максимович та тисячі інших відвідувачів Києва.

Засновник - Київський державний технічний університет будівництва і архітектури
"А+Б" Свідоцтво про реєстрацію: КІ, №137 від 20.12.1995 р.

А+Б
Редактор - Ірина Геращенко
Адреса редакції: 252180, м.Київ-180,
Повітрофлотський проспект,31,
кімн.346, тел. 241-55-35

Газета зверстана на комп'ютерному видавничому комплексі університету.
Комп'ютерна верстка О.В.Горбатовська
Обсяг і полоса формату 1 друкований аркуш, тираж 1000 примірників. Безкоштовно